

T. A. POL

Een levenslange passie voor molens

AL VIJF GENERATIES POT IN HET MOLENVAK

Het is druk aan de Woldweg in Kropswolde op deze koude winterochtend van een doordeweekse dag in januari. Het verkeer raast langs de molen van mulder Jan Pot. De automobilisten kunnen het winkeltje naast de molen bijna niet over het hoofd zien. Prominent staat het op het bord: **Molenwinkel**. Het interview vindt in dit koepeltje plaats tussen de keurig gerangschikte producten: meel, gort, mosterd, honing. En geregeld rinkelt het belletje. Weer een klant.

Een terugblik

Derk Pot geldt als de grondlegger van dit Oost-Gronings molenaarsgeslacht. Eind 19e eeuw was hij eigenaar van een watermolen in Siddeburen. Zijn zoon, Hendrik Arend, wilde graag in pa's voetsporen treden. 'Ga jij eerst maar eens elders kijken' vond pa en dat is ook steeds het motto van de familie geweest als de zoon enthousiasme voor het molenaarsschap toonde. Dwang was nooit aan de orde. Je mág molenaar worden was altijd het devies. Voor Hendrik Arend leek het bakkersvak weggelegd. Toch pakte het anders uit. Tegenover de bakkerij stond een molen en ja, het bloed kruipt waar het niet gaan kan. De jonge Pot vond de molen leuker en van lieverlee werd de jongeman opgeleid tot korenmolenaar. In 1914 verrees in Nieuwe Pekela een door Hendrik Arend zelfgebouwde molen, waar zowel klompen werden gemaakt als graan gemalen.

In 1925 kocht Pot molen De Zwaluw, ook in Nieuwe Pekela omdat de oude molen te weinig maalcapaciteit had. De volgende generatie diende zich aan in 1952

toen zoon Eilt Derk zijn vader opvolgde. In 1976 werd Eilt Derk eigenaar van molen De Hoop in Kropswolde die op dat moment in een zeer vervallen staat verkeerde. De molen onderging in de jaren 1979/1980 een grondige restauratie en werd ingericht als consumptiemolen. Vader bezat nu twee molens en dat was maar goed ook want anders dan in het sprookje van de Gelaarsde Kat, waar de molenaar slechts één molen had en drie zoons, konden beide zonen Pot molenaar worden. Henk werd eigenaar van De Zwaluw en legde zich toe op mengvoeders, Jan nam in 1990 De Hoop over en legde zich toe op het malen van consumptiemeel. Ook Jan's zoon, die officieel eveneens Eilt Derk heet maar door de familie Erik wordt genoemd, is bezig met de opleiding tot meestermolenaar. Daarmee voegt hij weer een steen toe aan de molengeschiedenis van de familie, die nu reeds meer dan honderd jaar overbrugt.

Een beroepsmolenaar

Het interieur van De Hoop die bekend staat als molen mulder Pot, is anders dan wat je zo doorgaans aantreft in een molen. De hele benedenverdieping wordt gevuld met een professionele maalinstallatie waardoor je meteen de indruk hebt in een kleine fabriek te zijn beland. Ook het exterieur van de molen is opvallend. Het betreft namelijk een zogenaamde grondzeiler. Jan Pot is trotse eigenaar van deze molen maar ziet in het eigenaarschap ook de bezwaren. 'Een deel van de kosten van onderhoud of restauratie moet ik zelf betalen. Ik ben nog één van de weinige beroepsmole-



MULDER JAN POT FOTO: BERT BUIRING, VEENDAM

Genealogie familie Pot

generatie 1

eind 19e eeuw Derk Pot is eigenaar van een windwatermolen in Siddeburen

generatie 2

1914 Hendrik Arend Pot bouwt een korenmolen in Nieuwe Pekela

1925 aankoop van korenmolen De Zwaluw in Nieuwe Pekela

generatie 3

1952 Eilt Derk Pot wordt eigenaar van De Zwaluw

1976 aankoop van korenmolen De Hoop in Kropswolde

1979/1980 restauratie van De Hoop; inrichting tot consumptiemolen

generatie 4

1980 Henk Pot neemt De Zwaluw over en specialiseert zich in mengvoeders

1980 Eilt Derk en Jan Pot gaan verder met het malen van consumptiemeel in Kropswolde

1990 Jan Pot wordt eigenaar van *De Hoop* die voortaan *Molen mulder Pot* wordt genoemd

generatie 5

heden Erik (Eilt Derk) Pot wordt opgeleid tot *Meistermüller* in Braunschweig, Duitsland

naars in Noord-Nederland' vertelt Jan. 'Slechts weinigen kunnen van de molen bestaan. Veel mensen hebben tegenwoordig een broodbakmachine en dat is onze redding geweest'. In 1979/1980 volgde de mulder een opleiding tot meestermolenaar in Wageningen. Dat hij deze opleiding volgde was voor Jan vanzelfsprekend. 'Ik heb nooit iets anders willen worden'. Pot weet meteen waarom het vak zo aantrekkelijk is. 'Leuk aan mijn werk is de vrijheid, zelf je tijd kunnen indelen. En ook de verscheidenheid spreekt me zeer aan. Ik houd me bezig met het opkopen, onderzoeken en malen van graan en met het inpakken. Hoewel de molen een motor heeft, maalt de molenaar zodra het kan met de wind.

Hygiëne

Omdat het om een consumptiemolen gaat, is bezichtiging uit den boze. De molenaar houdt zich aan de HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points), een soort ISO-norm voor beroepsmolenaars, waarbij hygiëne een allesbepalende factor is. Op het terrein zijn silo's gebouwd die waarschijnlijk rond de zomer in bedrijf zullen zijn. Het graan wordt ingekocht via een makelaar en komt doorgaans uit Oost-Duitsland. 'Dit graan is zeer geschikt voor consumptie omdat het wordt verbouwd in een streek met een ideaal landklimaat'. Verder beschikt het bedrijf over een laboratorium waar graan wordt onderzocht op smaak en bakeigenschappen. Deze analyses worden niet alleen ten eigen nutte gedaan maar ook voor collega molenaars, graanimporteurs, en commissionairs.

De klanten van mulder Pot zijn onder te verdelen in drie groepen namelijk de particulier, bakkers en collega's. Jan betreurt de teloorgang van zoveel kleine bedrijven. 'Jammer dat ze er bijna niet meer zijn, gelukkig is er wel een toename van belangstelling voor streekproducten'.

De toekomst

Inmiddels staat de vijfde generatie Pot in de startblokken. 'Erik volgt een tweejarige opleiding in Braunschweig, Duitsland tot *Meistermüller*. De opleiding in Wageningen is ter ziele en dit bleek de dichtstbijzijnde'. Vóór de 21-jarige Pot werd toegelaten tot de opleiding moest hij eerst een jaar stage lopen in Duitsland. De scholing richt zich onder andere op het kunnen definiëren van graan, hoe je het moet malen, reinigen enzovoorts. Jan laat het, zoals een echte Groninger betaamt, niet merken maar trots is hij wel op zijn zoon en op zijn familiegeschiedenis.

Regelmatig wonen vader en zoon *Tagungen* bij die in Duitsland voor beroepsmolenaars worden georganiseerd. 'Het is belangrijk om bij te blijven en daarom wonen we graag de lezingen bij die door bijvoorbeeld ingenieurs en hoogleraren worden gegeven'.

Molen De Hoop in Kropswolde wordt terecht ook molen mulder Pot genoemd. De molen is verbonden met de familie die al generaties lang het molenaarschap hier en elders vervult en vervulde. Dat de traditie nog lang van vader op zoon, of dochter, mag blijven bestaan.